

Om Ajele.

Af Landbrugskandidat H. Iversen.

1. Hvorledes benyttes Ajele i Almindelighed? Dpfaster man dette Spørgsmaal, da lyder Svaret fra alle Sider ligesaa kort som syndigt: Ajele benyttes slet! — Der er næppe noget Punkt i Landbruget, paa hvilket gammel Bane, Slendrian, har været saa seig og stokdøv for rigtigere Grundfætninger, som naar Talen har været om den flydende Gjødning, Møgfaften eller Ajele, dens Værdi og om Vigtigheden af at opsamle og benytte den. Man faaer sjældnen eller aldrig noget Skrift i Haanden, som vedrører Agerbruget, uden at det fremhæves mer eller mindre stærkt, hvor vigtigt det er at opsamle og benytte Ajele, og hvilke store Tab Agerbruget ad den Vej er udsat for. Og kommer man til Agerbrugerne selv, da finder man dem ingenlunde uvidende om dette Punkt. De pege selv paa Kendeesten og fortælle os, at „det er fejl“, at det er „noget af det bedste“, som der løber væk, men de synes ikke desto mindre næsten at være lige saa enige om ikke at foretage noget for at rette Fejlen. Dette bliver endmere beklageligt derved, at det ingenlunde drejer sig om smaa Værdier. Det Gjødningsstab for Agerbruget, som en forsømt Opsamling af den flydende Gjødning forarsager, overstiger rimeligvis adskillige Gange det Tilskud, der i Almindelighed gives ved Kunstgjødningen.

2. Man spørger uvilkaarligt: Hvorledes er det muligt saa grundig at misforstaa sin egen Fordel? hvad er Grunden? Her maa i første Række nævnes gammel Bane. Djet er blevet saa vant til at se den mørkladne Kilde fra Møddingestedet forlade Gaard og Grund, at det er sløvet derved, og „saaledes har det været fra gammel Tid“ — hedder det — „det kan ikke godt forandres uden store Bekostninger, og hvem veed da, om det kan betale sig; det meste, som løber væk, er da ogsaa kun Regnvand“, o. s. v.

Sidtil har ogsaa Landmanden, især den mindre oplyste, havt sin meste Opmærksomhed henvendt paa de store Grundforbedringer, der nu i en lang Række have fulgt hverandre i sluttet Følge, og Virkningerne af disse have været saa store, isjnefsaldende og fordefagtige, at han i Gjennemførelsen af dem har seet sin vigtigste Opgave. Dræningen synes i den Henseende at være den „sidste Trumf“, og da allerede mange have spillet den ud, staa vi nu ved et Vendepunkt, hvor det er nødvendigt for Landmanden at se sig om til andre Sider for at finde nye Udgangspunkter, nye Baner for Agerbrugets Udvikling. Ajlens Værdi vil man da ogsaa nok blive opmærksom paa.

Mislukkede Forsøg skade ogsaa. Paa Gaarde, hvor man i andre Henseender har indrettet sig hensigtsmæssig, finder man nu og da nogle Foranstaltninger for at afhjælpe den paapegede Mangel, men de ere hyppig af den Art, at de ikke have svaret til Formaalet. — Saadanne Forsøg vise, at Bedkommende har Djet aabent for dette svage Punkt, og de have den Fortjeneste, at de betale den „dyre Læremester“, Erfaringen, og gjøre os opmærksomme paa adskillige Fejl og Mangler, som man derefter kan tage Hensyn til og vogte sig for. Men overfor gammel Slendrian og fordomsfuld Bedhængen ved det Gamle have saadanne Forsøg en anden Virkning. Mistillid til det Nye i Forbindelse med Selvflogskab vil ikke lære deraf, men udpeger netop saadanne Exempler som Forsvar for deres eget og stempler dem som mislykkede „theoretiske Kunster,“ „om hvilke pral-

tisse Folk nok vidste i Forvejen, at de ikke duede til noget". — At saa mange Hjepumper faa Lov at staa urørte som et eget Slags Mindesmærker, det gjør naturligvis heller ingen Gavn.

Det er en gammel Talemaade, at „Exemplet smitter“, og den finder især Anvendelse paa Agerbruget. Roedyrkningen er i den Henseende et nærliggende og tøjnefaldende Exempel. Hvor man pletvis finder den udbredt, er der altid en Gaard, hvor man har begyndt, og hvorfra den udbreder sig i større og større Kredse.*) Men Hjens Anvendelse har endnu kun faa eller ingen saadanne Midtpunkter. Den praktiske Mand, som sætter overordentlig Pris paa at modtage sin Vejledning gennem Djet, har i Reglen ikke fundet den, og han holder sig derfor til det gamle. Bøger og Skrifter give ham saare sjælden saa stærkt et Stød, at han tager fat; han tyer som Regel først til dem, efter at han er kommen paa Gled.

Den Vejledning til et „velindrettet Møddingsted“, som man søger i de fleste Skrifter om Agerbrug, er ogsaa mangelfuld og for ufuldstændig til derefter at gjøre Udkast til en brugelig Plan. Man fremhæver t. Ex. for den faste Gjødnings Bedkommende, at Pladsen til den maa have et uigjennemtrængeligt Underlag, en tæt Bund, men man savner samtidig en Maalestof, hvorefter dens Størrelse kan bestemmes under forskellige Forhold; dette Punkt maa „Skjønned“ da afgjøre. Og om Hjen anføres, at Beholderen eller Rummen maa være saa stor, at Hjen kan optages deri for flere eller færre Dage eller Uger, men hvilke Mængder man tør paaregne for derefter at bestemme Rumfanget m. m., det overlades ligeledes til „Skjønned“ eller den „praktiske Sands.“ — I det Hele taget savner man endnu meget Maal og Vægt i Landbruget, altfor meget kommer til at bero paa „Skjønned“ og Landmandens „praktiske Sands.“**)

*) Hovedgaarden Dragsholm har været et saadant Midtpunkt for Roedyrkningen paa denne Egn.

**); Mælkeriet frembyder i den Henseende et slaaende Exempel: at man nu bruger „Å Mælk“ istedetfor „Bøtter“, og Gradestoffen til

Der er saaledes adskilligt, som hjælper os til at forstaa, at den uoplyste Landmand kan mistkjende sin egen Fordel ved at lade Aflen løbe unyttet bort, men at ogsaa mange oplyste Landmænd taale den samme gamle Misbrug paa deres Gaarde, er en Kjendsgjerning, som forsaavidt fremdeles bliver gaadefuld! Mon der ikke i den Henseende skulde spores en Virkning af, at vi fortrinsvis søge vore „praktiste“ Læremestre i Vest? Engländerne roses ikke for den Opmærksomhed, de i Almindelighed stænke den flydende Gjødning. Deres store Forbrug af kunstig Gjødning ansees endogsaa for at være nødvendiggjort for en Del ved Tab af flydende Gjødning. Der som her gives naturligvis Undtagelser, men at Virkningerne af Aflerspild ville htre sig paa denne Maade navnlig i fremstridende Agerbrug, det kan ikke forekomme nogen uventet, da det i Grunden er en ligefrem Selvfølge.

3. Men er Aflen i Virkeligheden saa meget værd? Er der Overensstemmelse mellem dens Indhold og dens Virkning? — Den første Del af dette Spørgsmaal maa Remisken give Oplysning om, men den anden Del — om Aflens Virkning — tilkommer det derimod den praktiste Landmand at svare paa. Sagen er ogsaa af saa stor Betydning, at enhver burde gjøre Forsøg for i alt Fald ad den Vej at komme til Klarhed over, hvad det drejer sig om, og hvilke Forholdsregler han bør tage. Den Bædste, man i daglig Tale kalder „Afle“, bestaaer dels af Husdyrenes — især Oxens og Svinets — Urin og dels af Vand og opløselige Salte, som dannes under Gjørringen i den faste Gjødning. Aflen er saaledes at betragte som et Slags Gjødningsudtræk, og dens Bestanddele ville nærmere vise, hvor berettiget denne Betegnelse er.

Nedenstaaende Tabel giver som et oplysende Exempel en Oversigt over Mængden af de vigtigste Gjødningsstoffer, Svæl-

---

at bestemme Barmegraden isædetfor Mejerstens Finger, er særdeles vigtige Hjælpebidler til Mælkeriets Fremskridt, og det hjælper os tillige til at forstaa, at Mælkeriet nu kan læres i ligesaa mange Maader, som Mejersten før havde Aar til sin Udbaanelse.

stof, Fosforsyre og Kali, som vore Husdyr leverer, dels i fast dels i flydende Form, til Sammenligning med Aisle og almindelig Staldgødning.*)

	§ 1000 af faste Excrementer af:					§ 1000 af Urin af:				
	Koen:		He- Faa- Svi- Staldg.		Koen:	He- Faa- Svi- Aisle				
indeholder	sten:	ret:	net:	3 M. gl.:	sten:	ret:	net:	gjæret.		
Band i $\mathcal{R}$	840.	760.	580.	800.	740.	920.	890.	865.	975.	900.
Faste Stoffer	160.	240.	420.	200.	260.	80.	110.	135.	25.	100.
§ de faste Stoffer:										
Kvælstof i $\mathcal{R}$	3.	5.	7½.	6.	6.	8.	12.	14.	3.	4.
Fosforsyre i $\mathcal{R}$	2½.	3½.	6.	4½.	7.	"	"	½.	1¼.	1.
Alkalier i $\mathcal{R}$	1.	3.	3.	5.	4.	14.	15.	20.	2.	20.

Det er navnlig Kvælstoffet og de letopløselige Alkalier, der forekomme i Aislen, hvorimod Fosforsyrens tungopløselige Forbindelser hovedsagtelig forblive i den faste Gødning.

Tabellen viser, at almindelig, forraadnet Staldgødning er meget mere værdifuld end Husdyrenes friske Excrementer. Dette hidrører fra Gjæringen, ved hvilken der tabes Vand, og fra Strøelsen, som tilbageholder en Del Urin. Det er interessant og det overraster første Gang, man bliver gjort opmærksom derpaa, at der ikke er større Forskjel paa Mængden af de faste, tørre Stoffer i Urinen og de faste Excrementer, end Tabellen viser. Ved en nøjere Betragtning, bliver man tillige opmærksom paa, at samme Mængde Urin indeholder over to Gange saa meget af det kostbare Kvælstof som de faste Excre-

*) Angaaende disse Analyser, som blandt andre Steder ogsaa findes meddelte i Støckhardts kemiske Markprædikener, bemærker denne Forfatter:

Uf disse Analyser tilføjes kun den af Jaarets Udtømmelse en streng Sammenligning mellem de flydende og faste Excrementer, fordi begge Dele bleve samlede til een Tid og af et og samme Dyr, hvad der ikke er Tilfældet ved de andre Analyser. En meget paafaldende Forskjel forekommer især ved Svinets Udtømmelse, hvis Urinbestanddele synes overordentlig lidet indholdsrige i Forhold til den faste Gødning; men det forklæres deraf, at medens denne hidrørte fra Svin, der fodredes kraftigt, hidrørte Urinen fra Svin, der stode paa et lidet kraftigt Foder.

menter. Svinets Urin gjør en Undtagelse herfra, men det er egentlig kun tilshyneladende, thi dette Dyr leverer til Gjengjæld saa store Mængder forholdsvis, at Forstjellen derved opvejes. Og seer man paa Kaliet, møder det samme Forhold, men med Forholdstal, der ere endnu langt højere. — Fastholder den praktiske Landmand disse Kjendsgjerninger, vil han erkjende, hvor overordenlig vigtigt det er, at Urinen fra hans Stalde samles med Omhu, og han vil indse, hvilke betydelige Tab slette Indretninger kunne foraarsage ham.

Disse Tab blive end mere betydelige i det fremstridende Agerbrug, hvor det forbedrede Husdyrhold, der er saa nøje knyttet til Agerbrugets Fremstridt, medfører Anvendelse af Kraftfoder i en langt større Udstrækning end tidligere. Men kraftigt Foder giver kraftig Gødning, og med den kommer langt større Bærdier til at passere Møddingsstedet, der da ved fejlagtig Indretning vil foraarsage langt større Tab, efterfom en større, opløseligere og derfor mere lettabelig Mæsse betros det.

Den kraftige Fodring paabyder saaledes i Almindelighed, at Gødningen opbevares med større Omhu end tidligere, men jeg er tillige af den Formening, at det i Særdeleshed er de flydende Ekstremer, Urinen fra vore Stalde, man nu maa være mere omhyggelig med ikke at tabe. Det er bekjendt nok, at Fødemidlerne, som Dyret optager, ved Fordøjelsen sondres i to Dele: den fordøjelige Del, som optages og udgjør Dyrets egentlige Næring, og den ufordøjede Del, der kun passerer Tarmkanalen og forlader Organismen som faste Ekstremer. Ved hensigtsmæssig Blanding og Tilberedning af Foderet osv. søge vi at sætte Dyret i Stand til at fordøje det mest mulige, det er med andre Ord, vi søge at gjøre de faste Ekstremer saa fattige som muligt, idet vi betragte de ufordøjede Næringsstoffer som tabte for Dyret. Det er altsaa kun den ufordøjelige Del af de kvælstofholdige Stoffer — til hvilke den egentlige Gødningsværdi er knyttet —, der kommer de faste Ekstremer til gode. Hvor man som til Fødekvæg giver et kvælstof=

rigt, kraftigt Foder, kan denne Del maasse blive ret anseelig, men hvor Foderet er mere slapt og sukkerrigt, som f. Ex. til Malfekvæget, der fordøjes de kvælstofholdige Stoffer fuldstændigere, og den faste Gjødning bliver selvfølgelig mere fattig og udpint. Den anden Del af Foderet, som ved Fordøjelsen er gaaet over i Dyrelegemets Kredsløb, benytter Dyret til Dannelsen af sine Produkter Mælk, Kjød, osv. og til Legemets Vedligeholdelse. Denne Vedligeholdelse forudsætter et Slid, et Tab af Stoffer, som Dyret stiller sig ved ad to Veje, nemlig gennem Lungerne ved Kulstof og Vand, der landøkonomisk talt ingen Værdi have, og gennem Urinredskaberne ved Kvælstoffets Forbindelser og Saltene, navnlig Kalisaltene, der synes at være ligesaa nøje knyttede til disse Affsondringsprodukter som Fosforsyren til Eggeghvidestofferne i Foderet. Affsondringsprodukternes Gjødningsværdi er altsaa knyttet til Urinen, og deres Mængde ligesom deres Værdi vil altid staa i Forhold til og stige med Husdyrholdets Udvikling og Fremskridt. — I disse og lignende Betragtninger, som Videnskabsmændenes Undersøgelser give rig Anledning til, finder jeg Støtte for den Mening, jeg i det Foregaaende har fremsat: at Gjødningen ved det fremskridende Agerbrug er udsat for langt større Tab, naar den flydende Gjødning ikke opsamles med Omhu, end den Gjødning, der produceres ved den gamle Kjøvdrift med dens forsømte Husdyrhold.

4. En theoretisk Betragtning giver altsaa det Resultat, at den flydende Gjødning er overordenlig værdifuld. Men svare nu Sagttagelser og Forsøg fra det praktiske Liv til Forventningen, thi det er dog der at Spørgsmaalet skal finde sin endelige Afgjørelse. For 10 à 20 Aar siden var Spørgsmaalet om den flydende Gjødning stærkt fremme, men siden de mislykkede Forsøg med Vandingsystemet, med saavidt muligt at gjøre al Gjødning flydende, har det næsten ligger urørt. Dette er ikke noget godt Tegn ligesaa lidt som det, at Njlevognen hyppig er gaaet istaa efter kort Tids Virksomhed. Fejlen er dog sædvanlig den, at Møddingestedet er slet anlagt,

tidt udsat for Tillsøb fra Tage og Gaardspladse og i Reglen altfor stort,*) saa at der opfanges forholdsvis store Mængder af Regnvand, som det naturligtvis ikke kan betale sig at ærle ud paa Marken; da det i Virkeligheden ikke har stort andet tilfælles med Ailen end den mørke Farve, der aldeles ikke er noget Tegn for dens Gjødningsværdi. Mosevand kan hyppig være ligesaa mørkfarvet.

Det fortjener i Modsatning dertil at bemærkes, at Hr. Proprietær Heide til Kjærsgaard betragter Ailevognen som et uundværligt Redskab (se „Daunse Gaarde“ i Ug. f. Ldm.). — Jagttagelser og smaa Forsøg, som vi her have foretaget, have givet et lignende meget opmuntrende Resultat. Jeg skal kortelig omtale et enkelt af disse, som gif ud paa at sammenligne Virkningen af lige Mængder Aile og halvsforraadnet, kraftig Staldgjødning. — I den Hensigt blev omtrent 3 Skpr. Ld. i Roemarken ikke gjødet med Staldgjødning men med en tilsvarende Mængde Aile, 30 Læs pr. Ld. Ld. — Et Læs Staldgjødning indeholdt 25 Kubikfod, og dens Vægt beregnedes = 6 Tdr. Rug eller 1200 Pd., og Ailen paaførtes i Forhold til denne Vægt. I alle andre Henseender vare Forholdene ens, kun Jorden led noget mere ved at Ailen paaførtes baade i vaadt og tørt Vejr, saa at den ved den første Behandling var mere ubekvem end den staldgjødede Del, men ved den sidste Behandling og Saaningen var denne Forskiel tilshneladende borte. — Paa Forsøgsstykket og den dertil grænsende Del af Roemarken blev lagt Gulerødder, som kom smukt og jævnt frem overalt, saa hverken Spring eller lignende kunde forstyrre Sammenligningen. Det varede imidlertid ikke længe, inden en Forskiel blev kjendelig, idet Planterne paa den ailegjødede Del bleve noget tilbage og svagere i Værten, og denne Forskiel holdt sig til hen i Juli Maaned. Men i Høsten og hele den sidste Væxtperiode blev Forholdet omvendt. Saa

*) 4 à 5 Kubikfod er tilstrækkelig Plads til et Læs Gjødning; den Plads, Møddingestedet indeholder derudover, bør tages fra.

langt, som der var gjødet med Aile, antog Bladene en mørkere Farve, og Toppen blev noget — omtrent et Par Sommer — højere end paa den staldgjødede Del, og ved Op-tagningen i Oktober var Udbytten ojsensynlig ikke ringere, i Gjennemsnit 300 Td. pr. Td. Td. Hvoormeget Udbyttet var bedre blev ikke nøjagtig udmaalt, men at Virkningen for denne Afgrødes vedkommende kunde maale sig med Staldgjødningens er en Kjendsgjerning, som jeg selvfølgelig har noteret mig. Om Grunden til den omtalte Forskjel i Værten kan jeg ikke ytre mig, da Spillerummet for Formodninger der er altfor udstrakt. — Marken er nu tilsaet med Bng og Græsfrø, men om Virkningen der er det endnu for tidlig at domme. — Jeg skal, da der i Aar har lydt megen Klage over Rodfrugternes Holdbarhed, endnu tilføje, at Gulerødderne baade fra den staldgjødede og ajlegjødede Del holdt sig godt. De sidste opfodredes i Begyndelsen af April, men efter Bestemmelse fra Efteraaret havde vi alene Kunketroer til den sidste Tid af Fodringen paa Stald. (Vore Roekuler fik i Aar ikke den stærkere Tildækning som ellers, da den milde Vinter gjorde den overflødig.)

I Aar er et lignende Forsøg forberedt i Roemarken. En Del af Græsmarken har i Vinterens Løb faaet 12 à 13 Læs Aile à 1200 Pd. pr. Td. Td. Den er udlagt med 5 Pd. engelsk og 5 Pd. italiensk Rajgræs samt 10 Pd. Rødkløver pr. Td. Td. Baade Kløveren og Græsset ere overordenlig kraftige, og vi kunne ikke angive anden Grund dertil end den anvendte Aile. — Flere smaa Forsøg og Sagttagelser fra Marken og Haven bekræfte den samme gode Virkning af Ailen. — I „Edmd. Bl.“ for 1873 Side 302 meddeles et Gjødningsforsøg med Aile paa Græs, som har Interesse ved at ikke blot Mængden men ogsaa Godheden er betydelig forøget ved Anvendelsen af Aile; det er den samme gode Virkning, som spores efter en rigelig Gjødning med andre Gjødningsstoffer.

Ailen anvendes fortrinsvis paa Græsmarken og paaføres til enhver Tid af Aaret. Til Transporten benyttede vi en lille

Enspænder Vandvogn med $4\frac{1}{2}$ " brede Hjul, som ikke stjære Spor, selv om Jorden er noget oplødt. Fordelingen steer ved en kort Slange istedetfor en Hane. Slangen fastes paa et bredt Brædt, som slæber efter Vognen, og paa dette er der anbragt nogle Rister, som dele den udstømmende Aisle ligelig over Vognens Sporvidde. Om Sommeren følger Ailevognen efter Leen, naar der fodres paa Stald, eller efter Kvæget, der som Græsset afstjæres.

Da Virkningen af Ailen her har været saa stor og overtruffen mine i Forvejen just ikke smaa Forventninger, skal jeg lidt nærmere omtale den Maade, hvorpaa vi samle den. Dertil finder jeg end mere Anledning, fordi jeg veed, at Ailens Anvendelse andre Steder har viist sig mindre lønnende, hvilket formentlig hidrører fra et fejlagtig anlagt Møddingested. Sædvanlig er Møddingestedet altfor stort, saa Gjødningen lægges over for stor en Flade og modtager langt mere Regn end nødvendigt. 5 $\square$ Fod afgiver tilstrækkelig Plads til et Læs Gjødning paa 25—30 Kubikfod, er Møddingestedet større, vil Gjødningen udvaskes og Ailen fortyndes altfor meget, navnlig i de regnfulde Aarstider, men lægger man denne Maalestok til Grund, vil man finde, at Møddingestedet i Reglen er altfor stort, navnlig ved mindre Gaarde. Hvor der ikke ved Rendestene eller Rignende er sørget for at bortlede Vandet fra Gaardsplads og Tæge, saa det ikke kommer til Møddingen, der vil Ailen kun undtagelsesvis kunne have nogen Værdi, og at føre den mørkebrune Vædske paa Marken, som der samles undertiden i store Mængder, vil være spildt Møje. Men ligesom man maa forhindre Tilløb af Vand fra oven, saaledes bør man ogsaa sørge for at holde Vandet ude forneden ved et tæt Underlag. Bestaaer Undergrunden af Sand, da veed enhver, at den maa belægges f. Ex. med et Lag Ler, men har man Lerundergrund, da nøjes man sædvanlig med at udhule Pladsen og brolægge den. Men dette vil i

Regelen ikke være betryggende, da Lerundergrunden sædvanlig har flere eller færre Sandrevler eller Arer, der overskjæres og, efter som Aarstiden er vaad eller tør, vil føre Grundvandet til Møddingestedet eller Ailen fra. De stadige Klager over, at Møddingestedet snart er for fugtigt og snart for tørt, have deres Grund deri.

Møddingestedet her er en 3 Fod dyb, aflang, firkantet Grube. For at holde Tilløb borte fra Overfladen ere Grubens Randstene og den nærmeste Brolægning højere end den øvrige Gaardsplads, saa kun den Regn, der falder indenfor Grubens Rand, kommer til Gjødningen. Grubens Vægge have en Skafning paa 1 : 6 og ere satte af Kampsten og fugede med Cementmørtel. Bunden er dannet ved først at omgrave et lille Spadestik af Undergrunden, der bestaaer af sandblandet Ler. Dette Lag bearbejdedes først en Del, saa det blev temmelig sejgt og jævnt, derefter paaførtes et 8" tykt Lag, godt sejgt Blaaler, der behandlede paa samme Maade, som naar man lægger et Bogulv, først med lette, spidse Stempler og tilsidst drevet med den bekjendte „Gulvhammer“. Bunden er ikke brolagt, da Gruben kun er 6 Alen bred, saa Gjødningen let kan udlæses til Siderne, uden at komme i den med Bogu. Det har viist sig, at denne Bund holder Grundvandet fuldstændig ude til enhver Tid, ligesom den ogsaa er istand at holde Ailen tilbage, saa at den uden Tab kan ledes til Ailekummen. Hvor man har let Afgang til Ler, er det en temmelig let og billig Maade at danne en tæt Bund paa, men skal der kjøres paa den, vil det være nødvendigt at brolægge den, og da turde det maaste være mere hensigtsmæssigt og ligesaa billigt at skaffe sig en tæt Bund i Møddingestedet paa samme Maade, som man nu og da seer Gulvet dannet i Svinehuse, nemlig ved først at brolægge den og støde Brostenene godt fast og dernæst fylde Mellemrumme med Cementmørtel. Naar Brolægningen skeer med Omhu, og Stenene renses og skylles godt rene, før Cementmørtelen paalægges, kan man paa denne Maade faa et tæt og forholdsvis billigt Underlag. Forresten

er et velindrettet Møddingested med en tæt Bund en faa vigtig Ting ved en Gaard, at den Udgift, dette kan medføre, altid vil være vel anvendt. Jeg er næppe i Stand til at anføre noget andet Arbejde, der her paa Stedet har lønnet sig faa hurtig og rundelig som Møddingestedets Omdannelse. — Aflukammen er anlagt i den ene Ende af Møddingestedet. Den er muret af almindelige Brøndsten i Cement, er 5 Fod dyb og $3\frac{3}{4}$ Fod i Tværmaal. Det blev nøje paaseet, at alle Mellemrum mellem Murstenene bleve fyldte. Ved almindeligt Murarbejde tages dette ikke faa nøje, men her er det en Fejl, som bør undgaas. Det er med en Aflukamme som med en Flaske, den duer ikke, naar der er Hul paa den, selv om det er lille. — I Højde med Møddingestedets Bund er der indmuret nogle $\frac{5}{4}$ " Drænrør, gennem hvilke Aflen siver ind i Kammen. Dækket er anbragt 6" over disse Rør, og gennem dette er en almindelig Sugepumpe stukket ned i Kammen.

I Svinehuset ere Gulvene af Beton og forsynede med Rendestene, som føre Urinen til Møddingestedet. I Kostalden er Grebningen støbt af Beton og til at optage Urinen har den en lille Rendesten $4\frac{1}{2}$ " dyb og 3" bred, dækket med et smalt, nogenlunde tætfluttende Rendestensbrædt, og ved Siden af dette siver Urinen strax ned. Denne Rendesten holder Stalden tør til enhver Tid, hvilket især er vigtigt, naar man om Sommeren fodrer paa Stald. Ved denne Indretning er efter min Mening en af de værste Ulemper ved Sommerstaldfodringen fjærnet, navnlig Vanstælighederne ved at holde Stalden, Koen, Luften og — Mælken ren. Naar Luften stinker af den stillestaaende Urins Gjøringsprodukter, er det umuligt at faa Mælken ren fra Stalden, og Dyrenes Sundhed lider selvfølgelig ogsaa derved. Det har viist sig, at denne Rendesten kun behøver at renses en Gang hveranden eller tredie Maaned.

Urinen fra Ko- og Svinestald ledes ikke umiddelbart i Aflukammen men kun til Møddingestedet, saaledes at den maa sive gennem en større eller mindre Del af Gjødningen, førend

den naaer til Aflékummen. Dette har en dobbelt Hensigt, nemlig dels at holde nogen Urin tilbage i Gjødningen, som da ikke behøver at pumpes op over den, og dels for at bringe den til at gjære inden den samles i Rummen. Det er navnlig dette sidste Punkt jeg lægger Bøgt paa, og saavidt jeg kan ffjønne opnaaes det ogsaa temmelig fuldstændig. Hvis ikke dette var Tilfældet, maatte jeg anse det for nødvendigt at have to Rummer, hvoraf den ene indeholdt den gjærende og den anden den ugjærede Afle.

Da Aflékummen anlagdes, beregnede jeg dens Størrelse til 4 à 5 Kubikfod for hvert voksen Hoved, hvilket ogsaa vilde have været tilstrækkeligt selv om Strøelsen ikke var rigelig, men da Besætningen senere er udvidet en Del, er den nu i Grunden temmelig lille. Ved gjentagne Beregninger har det viist sig, naar jeg sammentæller Svin paa $\frac{1}{2}$ Aar eller derover og de voksne Hoveder, at der daglig produceres omtrent 15 Pd. Afle pr. Stk. Jeg har til disse Beregninger hvert Aar benyttet April Maaned. Strøelsen er aldrig rigelig, da Besætningen forholdsvis er stor, der avles mange Koer og anvendes meget Kraftfoder.

Bort Agerbrug befinder sig øjensynlig nok nu ved et Vendepunkt, Grundforbedringernes Tid tilhører egentlig et tilbagelagt Standpunkt, Fordejendom stiger i Pris; skal Flid, Arbejde og Kapital lønnes nogenlunde ved Agerbruget, maa vi snarest mulig bort fra Roddriften, ethvert Middel, der kan svække den og føre os om ogsaa kun et lille Fjed ind paa det nyere, det fremskridende Agerbrugs Vej, fortjener Opmærksomhed. Det er min Overbevisning, at Roddriften har en vigtig Bærkfælle i den Skødesløshed, hvormed Staldgjødningen og særlig den flydende Gjødning, Aflen, behandles. Jeg har i nogle Aar fra et praktisk Stade havt min Opmærksomhed henvendt paa dette Punkt, og mine Sagtagelser have været saa

umiddelbare og upaavirkede af forudfattet Mening som mulig, men Resultatet har altid været paa den ene Side, at Aflen er et særdeles værdifuldt og virksomt Gjødningsmiddel, og paa den anden Side, at aldeles uberegnelige Mængder tabes til Skade for vore Marker. Kunde disse Linier paany bringe dette hvilende Spørgsmaal frem blandt praktiske Landmænd, er Hensigten opnaaet.

E. S. Om det Side 385 omtalte Forsøg kan jeg nu, da Høsten er endt, yderligere tilføje, at Bygget efter Aflen Gjødning ikke viste nogen kjendelig Forskjel før Modningstiden, men det modnedes nogle Dage før end efter Staldgjødning, undtagen en Del deraf, som gav Lejesæd. Det var vanskeligt at afgjøre, hvilket der var bedst, men efter en omhyggelig Bedømmelse paa Ageren fandt jeg dog, at den Del, der modnedes først, stod noget tilbage. Efterat Bygget er høstet, træder en anden Forskjel tydelig frem, idet Græsset i Stubben er baade tættere og kraftigere efter Aflen end efter Staldgjødningen. — Den Del af Roemarken, der iaar er gjødet med Aflen, har ligesom ifjor et mere frodigt Udseende. — Aflens Virkning er dog traadt tydeligst og smukkest frem paa Græsmarken iaar. Græs og Kløver vare ikke blot overordentlig frodige fra det tidligste Foraar, men sammenlignelsesvis ogsaa langt villigere til at vøxe igjen, trods det stærke Tørvejr, der ellers holdt Græsset saa meget tilbage. — Med Hensyn til Aflen har jeg mærket mig to Punkter:

1. Dens Virkning er stærk og hurtig.
  2. Den fremmer især Udviklingen af Rod, Stængel og Blade, hvilket er i Overensstemmelse med at den er rig paa Kvælstof og Kali men fattig paa Fosforfyre, der især er nødvendig til Rjærnedannelsen. H. S.
-